

KUDUZ/RABIES

KISA BİLGİ NOTU

Öncelikle ifade edilmesi gereken husus; herhangi bir tür hayvan ile şüpheli temas durumunda sağlık kuruluşuna müracaat edilmesi gerekmektedir.

Kuduz hastalığı hem insan hem de hayvan sağlığını etkileyen, etkeni virüs olan, hayvandan insana (zoonotik) bulaşan bir enfeksiyondur. Öldürücü fakat önlenabilir bir hastalıktır.

Kuduz hastalığı; kuduz virüsü ile enfekte olmuş salyanın deride çizik dahi olsa bir yaraya, mukozaya (ağız, burun boşluğu, göz gibi) bulaşması veya ısırılma, tırmalanma suretiyle virüsün deri altına zerk edilmesi neticesinde şekillenir.

Kuduz virüsü tüm sıcakkanlı hayvanları enfekte edebilmektedir. Ülkemizde köpek, kedi, sığır, koyun, keçi, at, eşek gibi evcil memeli hayvanlar ile kurt, tilki, çakal, domuz, ayı, sansar, kokarca, gelincik gibi yabani memeli hayvanlardan hastalık bulaşabilmektedir.

Fare, sıçan, sincap, hamster, kobay, tavşan ısırıklarında insana kuduz geçişi gösterilmemiş olup bu hayvanların ısırıklarında (yine sağlık kuruluşuna müracaat gerekmekte olup) profilaksi (önleyici tıbbi tedbir) gerekmemektedir.

Yarasaların yaşadığı mağaralarda bulunan hayvanlarda kuduzun doğal olarak görülmesi, enfeksiyonun solunum yolu ile de olabileceğini ortaya koymaktadır.

Virüs; sağlam deriden organizmaya giremez, deri altına zerki veya mukozaya bulaşması sonrası vücuda girdiği yerde bir süre bekledikten sonra sinir sistemini takip ederek beyne ulaşır ve burada çoğalır. Daha sonra tekrar sinir sistemini takip ederek tükürük bezlerine gider, salya ile enfeksiyonun bulaşmasına neden olur.

Enfekte hayvanda klinik belirtilerin ortaya çıkması; virüsün miktarına, enfekte hayvanın türüne, bireysel özelliklere ve virüsün vücuda girdiği yere bağlı olarak birkaç günden birkaç aya kadar sürebilir. Virüsün vücuda girdiği yer baş bölgesine ne kadar yakınsa klinik belirtiler o derece hızlı şekillenir.

Ülkemizde 1997-2017 yılları arasında tespit edilen 6.465 adet kuduz vakasının;
2.800 adedi (% 43,31) köpek,
2.368 adedi (% 36,63) sığır,
298 adedi (% 4,61) koyun, keçi,

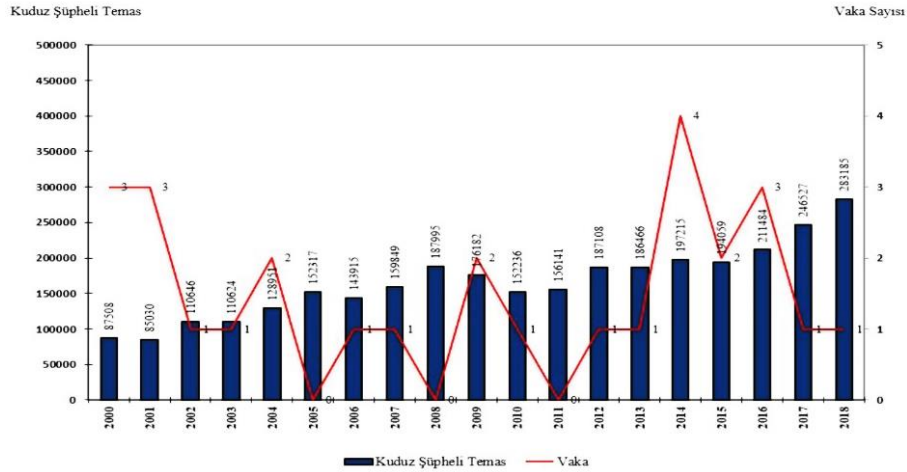
249 adedi (% 3,85) kedi,
106 adedi (% 1,64) at, eşek,
8 adedi (% 0,12) diğer evcil hayvanlar,
636 adedi (% 9,84) ise tilki, kurt ve diğer yabani hayvanlardan kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Bir başka deyişle 1997-2017 yılları arasındaki kuduz vakalarının;
5.829 adedi (% 90,16) evcil hayvanlardan,
636 adedi (% 9,84) ise yabani hayvanlardan kaynaklanmıştır.

Hayvanlarda kuduz; korkaklık ve sinirlilikle başlar, hayvanın evden uzaklaşma eğilimi, yabancı cisim yeme ve yutkunma zorluğu göstermesi ile devam eder. Bu dönem 1-3 gün kadar sürer.

Sonrasında hayvanda huzursuzluk ve ısırma eğilimi artar. Ölümünden kısa bir süre önce yüz kasları, gövde ve ayak kaslarında felçler meydana gelir. Alt çene felci nedeniyle hayvan su içemez, yiyecek yiyemez. 3-4 gün kadar süren bu durum sonrası ölüm şekillenir. Saldırganlık görülmeyen bazı vakalara ise sakin kuduz denir. Bazı durumlarda da hayvan önemli bir klinik belirti göstermeden hızlıca ölebilir.

Kedi ve köpeklerde virüs hayvanın tükürük bezlerine ulaştıktan sonra 10 gün içerisinde hastalık belirtileri ortaya çıkmakta ve hayvan ölmektedir. Kedi ve köpek dışındaki diğer hayvanlarda böyle bir süre verilemez, hayvanın gözlemi önerilmez.



KAYNAK:

1-Veteriner Hekimin El Kitabı-2016

(Tarım ve Orman Bakanlığı/Pendik Veteriner Kontrol Enstitüsü)

2-Kuduz Profilaksi Rehberi-2019

(Sağlık Bakanlığı/Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü)